

ДЪЛГОСРОЧЕН ЛИХВЕН ПРОЦЕНТ ЗА ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА КОНВЕРГЕНЦИЯ

Държавите-членки на ЕС изчисляват *дългосрочен лихвен процент за оценка на степента на конвергенция (ДЛП)*. Той се определя съгласно изискванията на чл. 140 от Договора за Европейската общност и на чл. 4 от Протокола относно критериите за конвергенция. Методологическите изисквания за определяне и изчисляване на дългосрочния лихвен процент са разработени от Европейската централна банка.

Обхват

Дългосрочният лихвен процент се определя на базата на доходността до падежа по дългосрочните правителствени ценни книжа. В зависимост от особеностите на съществуващия капиталов пазар, всяка държава-членка на ЕС избира между бенчмарк облигация или кошница от облигации, които в максимална степен отговарят на следните статистически критерии: *емитент* – централно правителство; *срок до падежа (матуритет)* – остатъчен срок до падежа 10 години (препоръчително е той да бъде в интервала между 9.5 и 10.5 години); *ликвидност* – бенчмарк облигацията следва да е достатъчно ликвидна; *деноминация на бенчмарк облигацията* – в национална валута (левове); *доходност до падежа* – използва се ISMA формула “Redemption Yields”. Изчислената чрез тази формула доходност до падежа се определя като номинален дългосрочен лихвен процент, т.е. без да се прилагат допълнителни корекции, свързани с отчитане на купона, данъците, размера на инфлацията и други.

Прилаганите указания за изчисление на дългосрочния лихвен процент за оценка на степента на конвергенция са разработени от БНБ съгласно изискванията на Европейската централна банка и са съгласувани с Министерството на финансите. В България се прилага изборът на бенчмарк облигация поради това, че използването на метода “кошница от облигации” не е подходящ при малък пазар, тъй като нивото на ликвидност на различните облигации ще се различава значително.

Източник и обработка на данните

Изчислението на дългосрочния лихвен процент се извършва на основата на информация за сделките на вторичния пазар от базата данни ЕСРОТДЦК (Електронна система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК) в БНБ.

БНБ информира Министерството на финансите за избора и при замяна на бенчмарк облигацията. Замяна на избраната за бенчмарк облигация с новоемитирана правителствена ценна книга се извършва в следните случаи: (1) когато бенчмарк облигацията престане да отговаря на изискванията за остатъчен срок до падежа и на вторичния пазар се търгува друга ценна книга, която се намира в матуритетния интервал 9.5 – 10.5 години и има висока ликвидност; (2) когато бъде емитирана друга правителствена ценна книга, която не отговаря на изискванията за срок до падежа, но е близо до 10-годишния (напр. облигация с остатъчен матуритет от 11 г.) и има по-висока ликвидност, голям оборот, и се търгува активно на вторичния пазар.

Данните за периода януари 2003 – декември 2005 г. отразяват доходност на първичния пазар, а от януари 2006 г. – постигната доходност на вторичния пазар.

Отчетен период и отчетни правила

- Дневен - съгласно изискванията на Европейската централна банка, дневните стойности са от реалната търговия с бенчмарк облигацията или са импутирани стойности¹ от предходната търговия в случаите, когато не е имало сделки с бенчмарк облигацията. В случай на отработване в почивен ден (събота или неделя) на ден обявен за празничен, достигнатата през почивния ден доходност се отчита за отработвания празничен ден.
- Месечен - месечните стойности се изчисляват като средна аритметична от дневните стойности на доходността на бенчмарк облигацията.

¹ Терминът "Импутирание", използван в статистическата литература, произтича от английския глагол "Impute", който в буквален превод означава "приписвам". Импутирание на стойности представлява "приписване" на значения при липсващи стойности.